

A MOKSZ jövője 2023

Összefoglaló beszámoló

VIZVÁRI DÓRA

könyvtárvezető, Országos Egészségtudományi Szakkönyvtár, Budapest

vizvari.dora@okfo.gov.hu

A jövő nagy kérdése, hogy miről szóljon a MOKSZ tevékenysége. Az 1996-ban megállapított alábbi célok frissítésre szorulhatnak:

- a tagkönyvtárak együttműködésének koordinálása,
- a tagkönyvtárak állományalakításának megkönnyítése tanácsadás, központi állomány-nyilvántartás és fölőspéldány-elosztás révén,
- a könyvtári állomány egységes nyilvántartása és feltárása,
- szakmai és módszertani tanácsadás, tapasztalatcsere, rendezvények szervezése,
- a legkorszerűbb könyvtári technológiák ismertetése és terjesztése,
- a könyvtárosok továbbképzése,
- a tagkönyvtárak marketingtevékenységének és kutatómunkájának kezdeményezése és összehangolása,
- a fenntartók és a felügyeleti szerv szükség szerinti tájékoztatása,
- a tagkönyvtárak könyvtárközi kölcsönzésének és kiadványcseréjének egyszerűsítése és ésszerűsítése. [1]

Külföldi példák

A külföldi, illetve nemzetközi orvosi könyvtáros szervezetek weboldalait böngészve hasonló célokat talál- ni: segítsük a könyvtárosok munkáját, szervezzük meg a szakmai képzéseket, legyenek konferenciák, le- gyen saját folyóirat. Szóval hasonlítunk.

Azonban mindig lehet új ötleteket találni.

Létezik szervezete a világ orvosi könyvtárainak (MLA), az európai orvosi könyvtárosoknak (EAHIL), továbbá létezik egy Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) jellegű könyvtáros szakmai közösség az Egye-

sült Királyságban (CILIP). Ezt a három szervezetet jártam egy kicsit jobban körül.

EAHIL – European Association for Health Information and Libraries

Az EAHIL az európai orvosi és egészségtudományi könyvtárakban dolgozó könyvtárosokat és informáci- ós szakembereket tömörítő aktív független európai egyesület. [2]

Célok:

- Összefogni az egészségügyi könyvtárosokat és az információs munkatársakat Európában, és kommunikációs csatornaként működni közöttük hírlevélen, elektronikus médián, találkozókön, konferenciákon és más eszközökön keresztül. [3]
- Előmozdítani az egészségügyi könyvtárosok és információs szakemberek képzését, oktatását és mobilitását Európában.
- A szakmai készségek fejlesztésének támogatása, valamint a minőség előmozdítása az európai egészségügyi könyvtárakban.
- Törekedni az európai egészségügyi könyvtárak javát szolgáló tevékenységek kezdeményezésé- re, más nemzetközi és nemzeti egyesületekkel, szervezetekkel és intézményekkel együtt- működve.
- A tagság szakmai érdekeinek előmozdítása, amikor és ahol szükséges.

MLA – Medical Library Association

A Medical Library Association (MLA) egy globális, nonprofit oktatási szervezet, amely több mint 400 in- tézményből és 3000 egészségügyi információs terüle- ten tevékenykedő szakemberből áll.

1898 óta az MLA elősegíti az egészségtudományi könyvtári és információs szakemberek szakmai gyakorlatának a szakmai minőségét, hogy javítsa az egészségügyi ellátást, az oktatást és a kutatást világszerte.

Az MLA egészségügyi információs szakembereket oktat, támogatja az egészségügyi információs kutatásokat, elősegíti a világ egészségtudományi információihoz való hozzáférést, és azon dolgozik, hogy mindenki számára elérhető legyen a legjobb egészségügyi információ. [4]

Vállalt céljaik:

1. Toborzás, tagság és vezetés a szakmában (*Recruitment, Membership, and Leadership in the Profession*)

- Szakértői hálózat kiépítése, helyi, regionális, országos és nemzetközi partnerségek fejlesztése, szakterületen belül szakértő kollégák, mentorok keresése.
- Kapcsolattartás az MLA online közösségén belül, konferenciákon és találkozókra való részvétellel, publikálással a szervezet folyóiratában (*Journal of the Medical Library Association*), kurzusukon való részvétellel, és twitter csatornán is.
- Álláskeresés esetén segítség az önéletrajz tökéletesítésében, tippek az interjúkészítési készségekkel kapcsolatban.
- Szavazati jog.

2. Élethosszig tartó tanulás (*Lifelong Learning*)

- Lépést tartani a legfrissebb szakmai információkkal az online heti MLACONnect segítségével.

3. Képviselés (*Advocacy*)

- Megmutatni a minőségi egészségügyi információk értékét, megmutatni az egészségügyi információs szakemberek szerepét, segíteni a tagoknak abban, hogy megmutassák saját értékeiket az intézményeik felé is.
- Pénzügyi támogatás oktatásához, kutatásához vagy utazásokhoz az MLA-nál elérhető támogatással és ösztöndíjjal.
- Elismerés szerezhető az MLA díjaival és kitüntetésekkel, arra érdemes kollégák jelölhetők.

4. Tudásteremtés és kommunikáció (*Knowledge Creation and Communication*)

- Egészségügyi információs kutatási tudásbázis fejlesztése és kezelése.

5. Partnerségek (*Partnerships*)

- Betegek és családok támogatása
MLA-forrásokkal, az MLA projektje a „Mit mondott az orvosom?” című szolgáltatás, amely során segítenek megfejteni az orvosi kifejezéseket, a szakzsargont. [5]
- Az MLA már sokkal részletesebben határozza meg tevékenységét, és sokkal gyakorlatiasabb támogatást kínál a tagjai számára. Igaz, megkéri az árát. Viszont a tagdíjat fizetheti helyette a munkáltatója, tagdíja alapján kedvezményt kap továbbképzési költségeiből, konferencia részvételi díjából.
- Számunkra nem ismert szerepet mutat az a vállalat, amellyel a betegoktatásban igyekszik támogatni a szervezet a tagjait.
- Az MLA-nál már megjelenik a szakmán belüli regisztráció, a szervezet igazolja a munkaadók felé tagjaik szakmai előmenetelét, nívót és szakmai komolyságot jelent az MLA tagság.

CILIP – Chartered Institute of Library and Information Professionals

Az Egyesült Királyság legnagyobb szakmai közössége a tudás, az információ, a könyvtárak és a kapcsolódó tudományterületeken dolgozók számára. Tagjai között vannak információs szakemberek, könyvtárosok és tudásmenedzsment szakemberek különböző típusú szervezetekből, pályafutásuk különböző szakaszaiban. Céljuk az információs szakemberek egyesítése, támogatása és megerősítése. [6]

Információs szakemberek és könyvtárosok fordulnak a CILIP-hez gyakorlati tanácsokért, képzési forrásokért és útmutatásért, segítségért hálózatuk kiépítésében, készségeik jövőbeli biztosításában és professzionális bemutatásában.

A tagság hozzáférést biztosít az ágazatban vezető termékekhez és szolgáltatásokhoz, emellett tagdíjai lehetővé teszik számunkra, hogy a munkaadókkal, a médiával, valamint a helyi és központi kormányzattal támogassák a szakmát.

HLG – Health Libraries Group

A HLG egy Egyesült Királyságbeli hálózat, amely az egészségügyben és a szociális ellátásban dolgozó vagy szakmailag érdeklődő egyénekből áll. Erősségük a sokszínű és aktív tagság, amely lefedi az Egyesült Királyság minden földrajzi területét, valamint az európai és nemzetközi tagokat. Tagjaik az egészségügyi és szociális ellátásban, a tudományos életben, a közszolgáltatásban, a szakmai egyesületekben, az önkéntes és a közszférában dolgoznak. Szeretettel várják a tudás-, könyvtári és információs szolgáltatások iránt érdeklődőket, valamint az adatokkal és informatikával foglalkozókat.

A Health Libraries Group (HLG) nevű al-szervezetük adja ki a *Health Information and Libraries Journalt*, a folyóirat a tagoknak online verzióban ingyenes, egyébként pedig Wiley folyóirat, tehát fizetni kell az olvasásért/írásért.

Ez egy igencsak kibővített szolgáltatásokkal bíró, MKE-típusú szervezet az Egyesült Királyságban. A CILIP szintén végez tagregisztrációt és szakmai előélet igazolást, így állásra való jelentkezésnél a CILIP tagság szempont.

Szakmai szervezetek szolgáltatásai

Átböngészve a szervezetek weboldalait, egy hasonló szakterületen érintett szakmai szervezet a következő szolgáltatásokkal tudja segíteni a tagjait:

Felméréseink

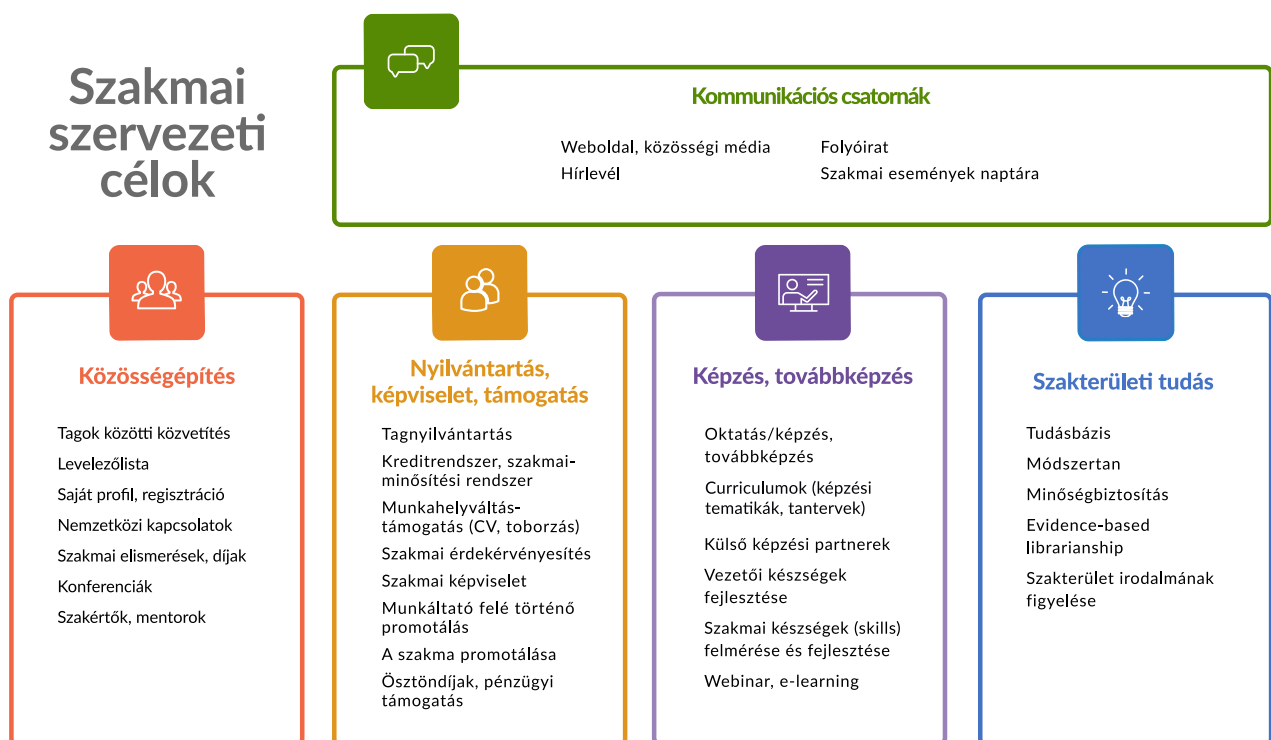
2020-ban már készítettünk egy felmérést, amelynek konklúziója az volt, hogy az abban részt vett kollégák egyértelműen a MOKSZ szükségessége mellett tették le a voksukat. A felmérés eredményéről közlemény is született, amely az Orvosi Könyvtárak hasábjain olvasható. (Vizvári Dóra. A MOKSZ jövője : Egy felmérés eredményei. In: Orvosi Könyvtárak: a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetségének hivatalos lapja 2020;17(3): 8-17. DOI: 10.18424/OK.2020.3)

Tavaly, 2022 decemberében elindítottunk egy újabb felmérést a MOKSZ jövője kapcsán, melynek kérdéseire adott válaszok az átalakulásban hozott döntéseket segíthetik. A felmérés tartalma teljes terjedelemben olvasható e számunk mellékletében.

Ezt a kérdőívet összesen 39-en töltötték ki. Lehetőséget adtunk az anonim kitöltésre, ennek ellenére a válaszadók 75%-a vállalta személyes véleményét. Összesen 20 könyvtárból érkezett válasz.

1. Állatorvostudományi Egyetem
2. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Központi Kórház és Egyetemi Oktató Kórház
3. Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár Élettudományi Könyvtár
4. DPC Ferencz Pál Könyvtár
5. Dr. László Elek Kórház és Rendelőintézet Orosháza

Szakmai szervezeti célok

6. Dr. Manninger Jenő Baleseti Központ
7. Egis Gyógyszergyár Zrt. - Könyvtár
8. Kátai Gábor Kórház, Karcag
9. Magyar Honvédség Egészségügyi Központ Tudományos Könyvtár
10. MRE Bethesda Gyermekkórház
11. Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet
12. Országos Egészségtudományi Szakkönyvtár
13. Országos Mentális, Ideggyógyászati és Idegsebészeti Intézet
14. Országos Onkológiai Intézet Orvosi Könyvtár
15. Petz Aladár Egyetemi Oktató Kórház
16. Richter Gedeon Nyrt.
17. Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar Könyvtár

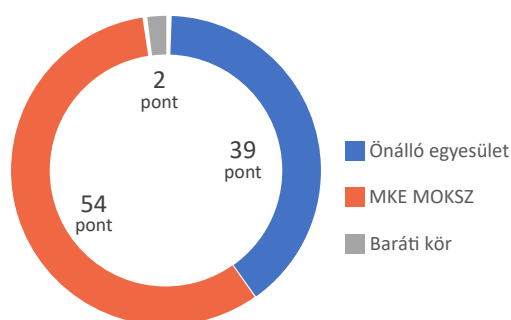
18. Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézet
19. Szabolcs-Szatmár-Bereg-Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház Dr. Kállay Rudolf Orvostudományi Szakkönyvtár és Közművelődési Gyűjtemény
20. Uzsoki Utcai Kórház

A MOKSZ jövőbeli szervezeti formája

Az egyes lehetséges szervezeti formák támogatottságát a következőképpen kalkuláltam:

- „Egyetértek” válasz esetén – szavazatonként 2 pont,
- „Ha nincs jobb megoldás” válasz esetén – szavazatonként 1 pont,
- „Nem értek egyet” válasz esetén – szavazatonként -1 pont.

A MOKSZ jövőbeli szervezeti formája

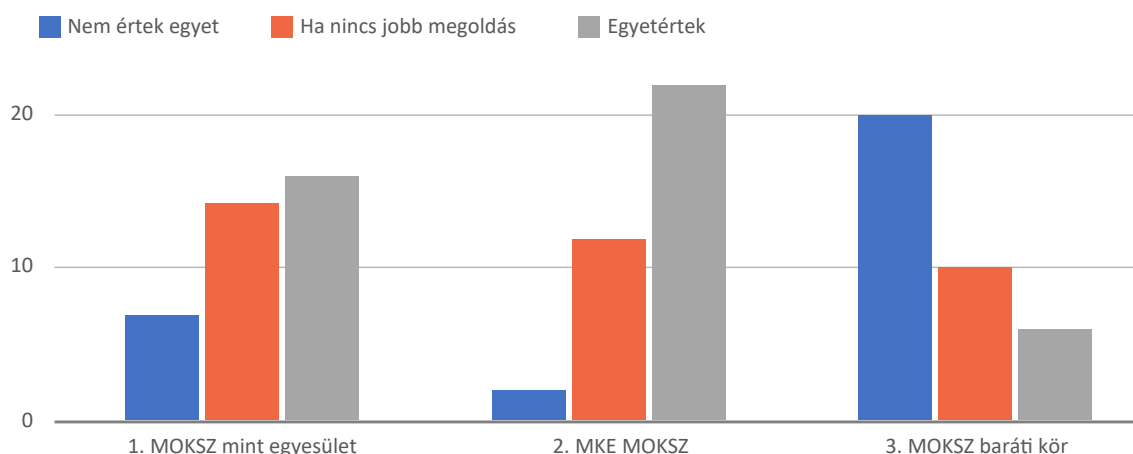
A MOKSZ szervezetének jelenleg csak könyvtárak lehetnek tagjai. A tagság kibővítésével kapcsolatos két kérdésben egyértelműnek tűnik a támogatottság:

A tagság kiterjesztése természetesen annak a kérdésnek a tisztázását is felveti, hogy kell-e, és ha igen milyen módon szükséges rögzíteni a tagfelvételi kérelmek elbírálását.

MOKSZ vezetősége

A MOKSZ tisztségviselőinek száma jelenleg 7 fő. A jelenlegi formában, azaz tagkönyvtárak képviselőiben problémát jelent a 7 vezetőségi tag személyére való jelölt-lista állítása. A megkérdezettek többsége a létszám csökkentésével ért egyet.

Kérjük, értékelje a MOKSZ mint együttműködés lehetségesnek tartott verzióit

A lehetséges vezetőkre érkezett név-javaslatokat összegyűjtöttük, a jelölbizottság a javasolt személyeket megkérdezi: vállalják-e a jelöltséget?

Tagdíj

Alapszabály-módosítás esetén most lehetőség lenne a tagdíjak emelésére is. Amennyiben átalakul a MOKSZ, és magánszemélyek is kérhetik felvételüket, úgy a tagdíjak modelljét is szükséges lesz átalakítani. A feltett kérdésre érkező válaszok alapján az éves tagdíj magánszemélyek számára 5000,- Ft, intézmények számára 10–15 ezer forint. Az intézményi tagság elképzelhető lehet az adott intézményből képviselt könyvtárosok száma alapján is. Ezt a kérdést szintén az alapszabály módosításakor érdemes elővenni.

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

A MOKSZ MKE-be történő esetleges átvezetése kapcsán érdemes volt előbb azt felmérni, hogy a MOKSZ jelenlegi tagjainak problémát jelentene-e az MKE tagság. Ugyanis, ha a MOKSZ az MKE berkein belül működne tovább, akkor előbb az MKE-be kell kérni az egyéni vagy testületi tagfelvételeket, amely kérelem során megjelölhető, hogy mely MKE szervezetnek szeretne tagja lenni a kérelmező.

Jelenleg a válaszadók 21%-a jelezte, hogy gondot jelenthet számára az MKE tagság, 79% azonban már jelenleg is tagja a Magyar Könyvtárosok Egyesületének, vagy tudja vállalni az MKE-be való belépést.

A következő negyedév

A COVID és a bezárások kizárták a személyes találkozás lehetőségét. Egy kicsit mindenki el volt foglalva magával, a kisebb közösségével, munkahelyével, az ott megjelenő új kihívásokkal. A MOKSZ átalakítása viszont nem várhat.

Az előttünk álló időszak teendői:

Március

Küldöttgyűlés összehívása a módosított alapszabály megvitatására/elfogadására

A következő módosításokat tartjuk minimálisan szükségesnek:

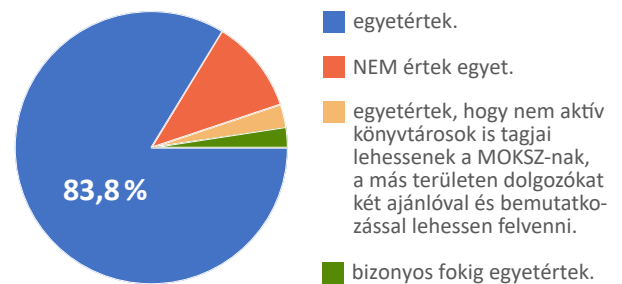
1. Ne csak intézmények, hanem magánszemélyek is lehessenek a MOKSZ tagjai
2. Legyen lehetőség online módon is lebonyolítani egy küldöttgyűlést.

Április

Jelölbizottság felállítása, jelölt-névsor összeállítása, akik megválasztásuk esetén tisztséget vállalnak a MOKSZ 2023–2027 közötti ciklusában.

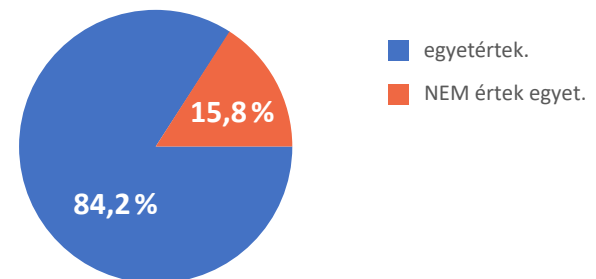
Azzal, hogy már nem aktív könyvtárosok vagy más szakterületen dolgozó személyek is tagjai lehessenek a MOKSZ-nak ...

37 válasz

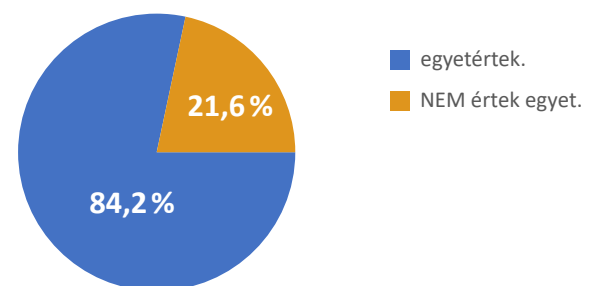
A MOKSZ név feloldásának megváltozásával és a képviseleti mód megváltoztatásával...

38 válasz

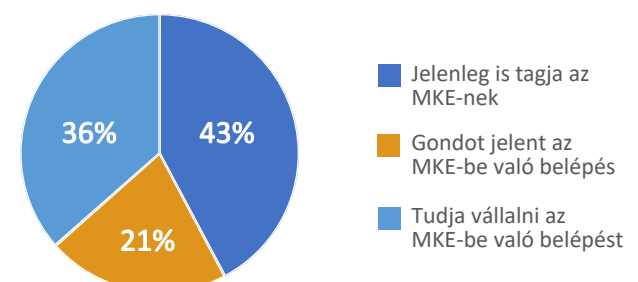

A tisztségviselők létszámának csökkentésével...

37 válasz

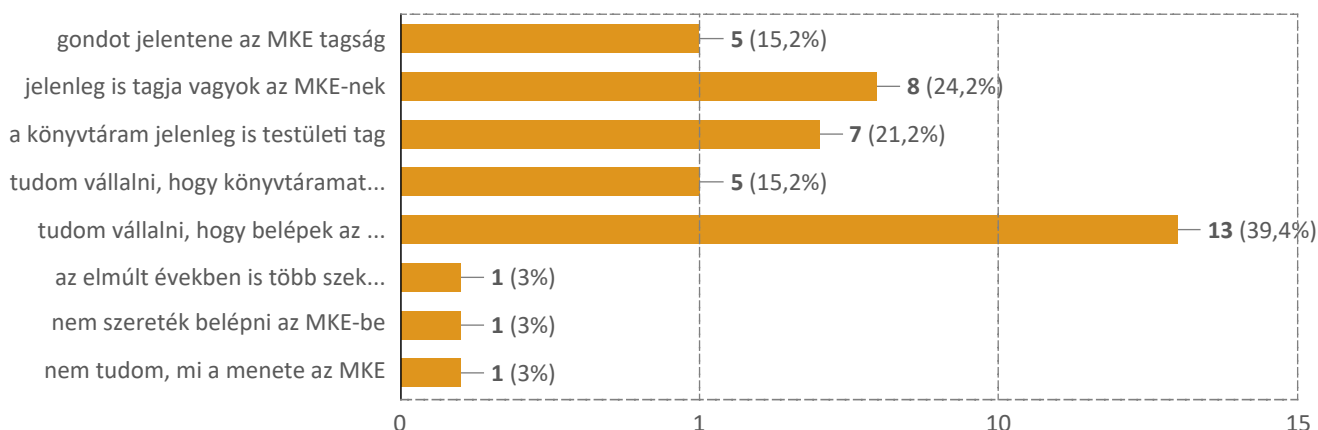

MKE tagság

Az MKE MOKSZ melletti döntés esetén (több válasz is megjelölhető):

33 válasz

Május

Terveink szerint 2023. május 25-én szakmai napot tartunk, ahol egy újabb küldöttgyűlés keretében megválasztjuk a MOKSZ következő elnökségét.

Az ő feladatuk lesz a MOKSZ további átalakítása, igényekre szabása. Elképzelhető, hogy kiderül, elegendő csupán a szervezet életben tartása: tudni, hogy tagjai vagyunk egy közösségnek, tudni, hogy kit kereshetünk, ha elakadtunk, hova küldjük támogatást kérő levelünket.

Források:

- [1] <https://moksz.org/about/>
- [2] <https://eahil.eu/about-eahil/>
- [3] <https://eahil.eu/wp-content/uploads/2015/03/Translation-of-Statutes-of-2008-Maarssen.pdf>
- [4] <https://www.mlanet.org/p/cm/ld/fid=21>
- [5] <https://www.mlanet.org/p/cm/ld/fid=21>
- [6] <https://www.cilip.org.uk/>